

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาและค้นคว้าข้อมูลการวิจัย เรื่อง “รูปแบบการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในจังหวัดอ่างทอง” มีระเบียบขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเล่มนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Analysis) กับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิรวมทั้งพระสังฆาธิการ พระธรรมทูต และข้าราชการ ประชาชน จากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบเบื้องต้น ก่อนที่จะนำเสนอต่อการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อพัฒนารูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) แบบไม่เป็นทางการ สังเกตการณ์ และเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้ทำการสร้างขึ้น (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการแบ่งกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลที่ทำการตอบแบบสอบถาม ออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) จำนวน ๒๕ รูป/คน โดยผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง และ ผู้ให้ข้อมูลหลักจากการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussions) จำนวน ๑๑ รูป/คน ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)

ผู้วิจัยได้มาจากกลุ่มผู้บริหารโครงการ จำนวน ๒๕ รูป/คน แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

๑.๑ กลุ่มพระสังฆาธิการ จำนวน ๕ รูป มีรายนามดังนี้

- ๑) พระราชสุวรรณหเวที (ประถม กนตสีโล) เจ้าคณะจังหวัดอ่างทองและเจ้าอาวาสวัดต้นสน ตำบลตลาดหลวง อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
- ๒) พระราชบัณฑิต (ธณิศ ชาติโร) เจ้าคณะจังหวัดอ่างทอง (ฝ่ายธรรมยุต) และเจ้าอาวาสวัดเฉลิมกาญจนา ตำบลไชโย อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง
- ๓) พระศรีวิสุทธิโสภณ (สนอง เตชวีโร) เจ้าคณะอำเภอเมืองอ่างทอง และเจ้าอาวาสวัดเชิงหวาย ตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

๔) พระครูสุทธกิจจาทร (ประเวศ สุทธิญาโณ) เจ้าคณะอำเภอสว่างหา และเจ้าอาวาสวัดอ่างทองวรวิหาร ตำบลบางแก้ว อำเภอสว่างหา จังหวัดอ่างทอง

๕) พระครูสิริวิสุทธิกิจ (พิชณ วุฑฒิโก) เจ้าคณะอำเภอสสามโก้และเจ้าอาวาส วัดสามโก้ ตำบลสามโก้ อำเภอสสามโก้ จังหวัดอ่างทอง

๑.๒ กลุ่มพระธรรมทูต จำนวน ๑๕ รูป มีรายนามดังนี้

๑) พระครูสถิตวรธรรม (อดิศักดิ์ อจลธมโม) เจ้าคณะตำบลบางแก้ว และเจ้าอาวาสวัดราชปักษี ตำบลโพสะ อำเภอมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

๒) พระครูวรปัญญาโกศล (ปรีชา วรปัญญา) รองเจ้าคณะอำเภอมืองอ่างทอง และเจ้าอาวาสวัดทองคั้ง ตำบลโพสะ อำเภอมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

๓) พระครูนิเทศก์ธรรมรส (ไพฑูรย์ กนตธมโม) เจ้าคณะตำบลศาลาแดง และเจ้าอาวาสวัดไถ่สุทธาวาส ตำบลตลาดหลวง อำเภอมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

๔) พระครูสุวัฒนวรกิจ (สุพจน์ สุวจนโณ) เจ้าคณะตำบลบ้านแหและเจ้าอาวาส วัดช้าง ตำบลบ้านอิฐ อำเภอมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

๕) พระครูปริยัติภัทรกิจ (ณัฐพงษ์ ปภาสิริ) เจ้าคณะตำบลบางพลับ และเจ้าอาวาสวัดเกาะ ตำบลบางพลับ อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

๖) พระครูอุโฆษธรรมนันท์ (สนั่น สุนนโท)รองเจ้าคณะอำเภอวิเศษชัยชาญ และเจ้าอาวาสวัดกลางราชครุฑาราม ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

๗) พระปลัดฉลอง อรุโณ เลขานุการเจ้าคณะตำบลสีร้อย วัดสีร้อย ตำบลสีร้อย อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

๘) พระมหาไพฑูรย์ จันทโก เจ้าคณะตำบลไผ่จำศีลและเจ้าอาวาสวัดนางข้า ตำบลบางจัก อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

๙) พระครูวิกรมธรรมโสภณ (วิชาญ เตชธมโม) เลขานุการเจ้าคณะอำเภอสสามโก้และเจ้าอาวาสวัดหนองกร่าง ตำบลราษฎร์พัฒนา อำเภอสสามโก้ จังหวัดอ่างทอง

๑๐) พระครูกิตติญาณวิสิฐ (ธนา กิตติญาโณ) เจ้าคณะตำบลโพธิ์ม่วงพันธ์และเจ้าอาวาสวัดสามขาว ตำบลโพธิ์ม่วงพันธ์ อำเภอสสามโก้ จังหวัดอ่างทอง

๑๑) พระครูวิวัฒน์บุญญากร (คมกริช ปญญาธโร) เจ้าอาวาสวัดเจ้าบุญเกิด ตำบลราชสถิตย์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

๑๒) พระครูโสภณพัฒนวิธาน (ประเสริฐ อภิชาโต) เจ้าคณะตำบลราชสถิต และเจ้าอาวาส วัดเทวราช ตำบลราชสถิตย์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

๑๓) พระครูสมุห์เตือน (เตือน ปุญญาจาโร) เจ้าคณะตำบลเอกราช และเจ้าอาวาสวัดโบสถ์วรดิตย์ ตำบลเอกราช อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

๑๔) พระมหาไพเราะ ฐิตสีโล ดร., เจ้าอาวาสวัดสระแก้ว ตำบลบางเสด็จ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

๑๕) พระครูอุดมประชาสรรค์ (สังข์ นาคเสน) เจ้าคณะตำบลป่าโมก และเจ้าอาวาสวัดพานิช ตำบลป่าโมก อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

๑.๓ กลุ่มข้าราชการและประชาชนที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๕ คน มีรายนามดังนี้

- ๑) ว่าที่ร้อยตรี ดร.จุลลันท์ ทันอินทร์อาจ ผู้อำนวยการส่วนศาสนวิเทศ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอ่างทอง ตำบลศาลาแดง อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
- ๒) นายปริญญา เขมะชิต นายอำเภอป่าโมก ตำบลป่าโมก อำเภอป่าโมกจังหวัดอ่างทอง
- ๓) ดร.สมเกียรติ แก้วมณี, รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดอ่างทอง ตำบลบางแก้ว อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
- ๔) พ.ต.อ. อนุสรณ์ วยาคำ ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอำเภอป่าโมก ตำบลป่าโมก อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง
- ๕) นางยุพิน สัมมาพรต ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาล ตำบลป่าโมก อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

กลุ่มที่ ๒ ผู้ให้ข้อมูลหลักการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussions)

ผู้วิจัยได้ทำการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (Focus Groups) จำนวน ๑๑ รูป/คน มีรายนาม ดังนี้

๑. พระครูปลัดสุวัฒนมงคลวรคุณ เจ้าอาวาสวัดสุทราวาส/เจ้าสำนักปฏิบัติธรรม
๒. พระมหาสมบุญ วุฑฒิโกโร, ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
๓. พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
๔. พระมหาสม กลยาโณ ดร. อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์
๕. พระมหาหัส ฐิตสารโร, ผศ.ดร. อาจารย์คณะครุศาสตร์
๖. พระครูวิจิตรธรรมมานุรักษ์ เจ้าอาวาสวัดบางช้างนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๗. พระครูพิศิษฐ์โชติธรรม เจ้าอาวาสวัดรางจระเข้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๘. พระมหาปรีชา เขมนนโท ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมเหยงค์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๙. พระมหาประสาน อนุตโต ดร. อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์
๑๐. ดร.พิเชฐ ทังโต ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
๑๑. นาวาอากาศเอก ดร.นภัทร์ แก้วนาค อาจารย์อาวุโส วิทยาลัยกองทัพอากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศ

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสร้างเครื่องมือเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ เพื่อทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

๓.๓.๑) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๑) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของพระธรรมทูตในจังหวัดอ่างทอง จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒) กำหนดกรอบ แนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๔) สร้างเครื่องมือในการสัมภาษณ์

๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖) ปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

๗) จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๓.๒) ลักษณะของเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้ศึกษาได้พัฒนาขึ้นตาม กรอบและรูปแบบ แนวความคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตใน จังหวัดอ่างทอง มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มี คุณภาพ เพื่อนำมาเป็นแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในจังหวัดอ่างทองให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด ๒) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาทั่วไปที่ส่งผลต่อคุณภาพ การเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในจังหวัดอ่างทอง ๓) เพื่อหารูปแบบและวิธีการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาที่มีคุณภาพ เพื่อนำมาเป็นแนวทางการเผยแผ่ของพระธรรมทูตในจังหวัดอ่างทองให้ เกิดคุณภาพสูงสุด ผู้วิจัยจึงสร้างประเด็นคำถาม เพื่อนำมาทำการวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาการ เผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในจังหวัดอ่างทอง คำถามในแบบสัมภาษณ์ ของการทำวิจัย ครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการแบ่งแบบสัมภาษณ์ ออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลของผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ ประเด็นคำถามต่างๆ ได้แก่

ตอนที่ ๒.๑ คำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ พระธรรมทูตในจังหวัดอ่างทอง ทั้ง ๔ ข้อ ดังนี้ ๑) ด้านเนื้อหาหลักธรรม ๒) ด้านการจัดกิจกรรม ๓) ด้านการใช้สื่อประกอบการบรรยาย ๔) ด้านการได้รับประโยชน์และคุณค่า ดังนี้

ประเด็นคำถามที่ ๑ ด้านเนื้อหาหลักธรรม ดังนี้

- หลักธรรมที่นำมาเผยแผ่สามารถเข้าใจได้ง่าย มากน้อยแค่ไหน
- หลักธรรมที่นำมาเผยแผ่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้มากน้อย

แค่ไหน

- หลักธรรมที่นำมาเผยแผ่มีความเหมาะสมกับวัย มากน้อยแค่ไหน

- หลักธรรมที่นำมาเผยแผ่มีความเหมาะสมกับวัน,เวลา มากน้อยแค่ไหน
- หลักธรรมที่นำมาเผยแผ่มีความเหมาะสมกับสถานที่ มากน้อยแค่ไหน

ประเด็นคำถามที่ ๒ ด้านการจัดกิจกรรม

- กิจกรรมที่จัดมีความสอดคล้องกับเนื้อหาหลักธรรมที่นำมาเผยแผ่ มากน้อยแค่ไหน

ไหน

- กิจกรรมที่จัดสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ มากน้อยแค่ไหน
- กิจกรรมที่จัดมีความเหมาะสมกับวัย มากน้อยแค่ไหน
- กิจกรรมที่จัดมีความเหมาะสมกับวัน,เวลา มากน้อยแค่ไหน

ประเด็นคำถามที่ ๓ ด้านการใช้สื่อประกอบการบรรยาย

- สื่อประกอบการบรรยายมีความสอดคล้องกับเนื้อหาหลักธรรมที่นำมาเผยแผ่

มากน้อยอย่างไร

- สื่อประกอบการบรรยายมีความน่าสนใจและเข้าใจง่าย มากน้อยแค่ไหน
- สื่อประกอบการบรรยายมีความเหมาะสมกับวัยมากน้อยแค่ไหน
- สื่อประกอบการบรรยายมีความเหมาะสมกับวัน,เวลา มากน้อยแค่ไหน
- สื่อประกอบการบรรยายมีความเหมาะสมกับสถานที่ มากน้อยแค่ไหน

ประเด็นคำถามที่ ๔ ด้านการได้รับประโยชน์และคุณค่า

- การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางธรรมชาติ ได้ทำการช่วยเหลือมากน้อยแค่ไหน
- การบริจาคอุปกรณ์/สนับสนุนให้มหาวิทยาลัยสงฆ์ส่งเสริมการเผยแผ่ มากน้อยแค่ไหน
- การช่วยเหลือสถานสงเคราะห์ด้วยอาหารและเครื่องดื่ม บ่อยแค่ไหน
- สนับสนุนข่าวสารอาหารแห้งเพื่อการออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท ของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยต่าง ๆ บ่อยแค่ไหน

- การสนับสนุนทุนการศึกษาและที่พักพิงแก่เด็กที่ยากจนแต่เรียนดี บ่อยแค่ไหน

ตอนที่ ๒.๒ คำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำเสนอรูปแบบและวิธีการเผยแผ่

พระพุทธศาสนาที่มีคุณภาพ เพื่อนำมาเป็นแนวทางการเผยแผ่ของพระธรรมทูตในจังหวัดอ่างทอง มีทั้งหมด ๘ รูปแบบ ดังนี้

ประเด็นคำถามที่ ๑ รูปแบบและวิธีการเผยแผ่ธรรมโดยการแสดงธรรมเทศนา

ของพระธรรมทูตในจังหวัดอ่างทอง มีความสำคัญต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มากน้อยอย่างไร

ประเด็นคำถามที่ ๒ รูปแบบวิธีการเผยแผ่ธรรมโดยการบรรยายหรือปาฐกถา

ธรรม ของพระธรรมทูตในจังหวัดอ่างทอง มีความสำคัญต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มากน้อยอย่างไร

ประเด็นคำถามที่ ๓ รูปแบบและวิธีการเผยแผ่ธรรมโดยการบรรยายธรรมผ่านสื่อ

แพร่ภาพหรือสถานีวิทยุกระจายเสียงออกอากาศ ของพระธรรมทูตในจังหวัดอ่างทอง มีความสำคัญต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มากน้อยอย่างไร

ประเด็นคำถามที่ ๔ รูปแบบและวิธีการเผยแผ่ธรรมโดยการจัดโครงการส่งเสริม

คุณธรรมต่างๆ ของพระธรรมทูตในจังหวัดอ่างทอง มีความสำคัญต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มากน้อยอย่างไร

ประเด็นคำถามที่ ๕ รูปแบบและวิธีการเผยแพร่ธรรมโดยการนำฝึกสมาธิ ของพระธรรมทูตในจังหวัดอ่างทอง มีความสำคัญต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาไม่น้อยอย่างไร

ประเด็นคำถามที่ ๖ รูปแบบและวิธีการเผยแพร่ธรรมโดยการนำปฎิญาณตนเป็นพุทธมามกะ ของพระธรรมทูตในจังหวัดอ่างทอง มีความสำคัญต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาไม่น้อยอย่างไร

ประเด็นคำถามที่ ๗ รูปแบบและวิธีการเผยแพร่ธรรมโดยการนำพัฒนาท้องถิ่น ของพระธรรมทูตในจังหวัดอ่างทอง มีความสำคัญต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาไม่น้อยอย่างไร

ประเด็นคำถามที่ ๘ รูปแบบและวิธีการเผยแพร่ธรรมโดยการทำกิจกรรมสังคมสงเคราะห์ ของพระธรรมทูตในจังหวัดอ่างทอง มีความสำคัญต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาไม่น้อยอย่างไร

๓.๓.๓ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการวิเคราะห์ และประเมินระดับคุณภาพ ความตรงของเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

๑) การวิเคราะห์ Face validity (ความตรงเชิงพินิจ) ซึ่งเป็นการตรวจสอบประเมินคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย โดยอาจารย์ที่ปรึกษา ทั้ง ๒ ท่าน ด้วยการตรวจสอบประเมินกรอบเนื้อหา ขอบเขตของแบบสอบถาม ประเด็นสำคัญของการสอบถาม ตลอดจนการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาเชิงวิชาการที่เหมาะสมและความหลากหลายในการเก็บข้อมูล

๒) การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Contents validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นคำถามการวิจัยกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในรูปแบบของเทคนิคการวิเคราะห์ IOC (Index of Congruence)^๑ โดยผู้เชี่ยวชาญ ทำการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยและเนื้อหาวิจัยไม่น้อยกว่า ๕ ท่าน ได้ผลการหาค่าความเหมาะสม โดยมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อทำการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรม โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหา (อย่างน้อย ๕ ท่าน) ให้แต่ละท่านพิจารณาถึงความเห็นและให้คะแนน ดังนี้

- + ๑ หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น
- o หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น
- ๑ หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่เป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น

แล้วนำคะแนนมาแทนค่าในสูตร ทำการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา (Subject matter specialists) อย่างน้อยสามคนแล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการวัด ดังนี้

๑. พระศรีคัมภีร์ญาณ, รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒. พระครูปริยัติกิตติธำรง, ผศ.ดร. คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๑ สุวริย์ ศิริโกการภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๖), หน้า ๑๒๙-๑๓๐.

๓. พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔. ผศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕. ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น อาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) การหาค่าความเหมาะสม (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามที่ได้มาทำการปรับปรุงจากขั้นตอนการหาค่า ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แล้วไปแจกให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงคุณภาพ หมายถึง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้ ๑) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) จำนวน ๒๕ รูป/คน ๒) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ (Focus Group Discussions) จำนวน ๑๒ รูป/คน แล้วจึงทำการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ หาค่าความเหมาะสมของแบบสอบถาม (Try Out) ที่จับได้ค่าสัมฤทธิ์เท่ากับ ๐.๘๑๕๐๑

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เจาะลึกที่เป็นกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งสิ้นจำนวน ๒๕ รูป/คน โดยผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพมีขั้นตอน ดังนี้

๑) ข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการรวบรวมจากหนังสืออ้างอิงทางพระพุทธศาสนาต่างๆ จากพระไตรปิฎก (ภาษาไทย) ฉบับมหาจุฬาฯ ปี ๒๕๐๐, พระไตรปิฎก (ภาษาไทย) ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

๒) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการรวบรวมจากหนังสือ วารสาร บทความงานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูตเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดอ่างทอง ตลอดจนข้อมูลทางสถิติที่รวบรวมโดยหน่วยงานราชการ หรือสถาบันการศึกษาและแหล่งข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดถึงบทความงานวิจัยในวารสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ แล้ว ทำให้เห็นกรอบแนวคิด ประเด็นปัญหาของการวิจัย จากเอกสารที่ได้มีการทบทวนก่อนหน้านี้ หลังจากที่ได้ทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดแล้ว ผู้วิจัยได้สร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และจากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

(๑) จัดเตรียมเครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์เจาะลึกกับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งสิ้นจำนวน ๒๕ รูป/คน โดยผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง

(๒) ติดต่อขอหนังสือจากหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขออนุญาตและขอความร่วมมือที่จะเข้าสัมภาษณ์

(๓) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของผลการสัมภาษณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล
การสัมภาษณ์ (Interviews) การวิจัยครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interviews) ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

๑) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนลงสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมายวันเวลาที่จะสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับขอเอกสารต่างๆ พร้อมกันนั้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

๒) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาสังเกตความคุ้นเคย กับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและขออนุญาตใช้เครื่อง บันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่างๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ที่จะให้บันทึกเสียงในช่วงใด ผู้วิจัยก็จะไม่บันทึกเสียงเลยและข้อมูลในการบันทึกเสียงผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ และจากการทำวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยได้นำการหาค่าคุณภาพด้านปริมาณเพื่อเป็นตัวกำหนดความสำคัญของรูปแบบในการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในจังหวัดอ่างทอง ดังนี้

๑) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ตรงตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม

๒) ติดต่อขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงการตอบแบบแสดงความคิดเห็นของพระธรรมทูตในจังหวัดอ่างทอง ที่มีต่อรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในจังหวัดอ่างทอง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าแจกแบบสอบถาม (Questionnaires)

๓) นำส่งหนังสือขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงพระสงฆ์ในจังหวัดอ่างทองที่เกี่ยวข้องเพื่อขอแจกแบบสอบถาม (Questionnaires) และดำเนินการแจกและรับกลับคืนด้วยตนเอง

๔) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่รับกลับมาแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาข้อมูลและการรวบรวมข้อมูลที่ได้ ผู้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในจังหวัดอ่างทอง” ได้ทำการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาข้อมูลแบบเชิงคุณภาพ ผู้วิจัย พบว่า

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากองค์ประกอบของรูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย เอกสาร การสังเกตการณ์

แบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้แบบบรรยายอธิบาย และพรรณนาความ การวิเคราะห์ลักษณะปัญหาทั่วไปที่ส่งผลกระทบต่อการเผยแพร่จากแบบสอบถาม จากการสัมภาษณ์ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย วิธีการ และขั้นตอน ดังนี้ ๑) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒) จัดลำดับข้อมูล ๓) วิเคราะห์ข้อมูล จากการสัมภาษณ์ ๔) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็น ๕) สรุปผลการวิจัย และนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาขยายความและอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้นและชัดเจนมากยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการขยายความหรือการพรรณนาข้อความนี้นั้นอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่ได้รับจากผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่ได้ตอบให้ผู้วิจัยในครั้งนี้

สรุปได้ว่า ผู้วิจัยได้ทำการ สรุปผลและอภิปรายผล ของการตอบแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการตอบแบบสัมภาษณ์ในรูปแบบบรรยายอธิบายและพรรณนาความ ในรูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ต่อไป